

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 14. septembra 2017*

„Neizpolnitev obveznosti države – Direktiva 91/271/EGS – Čiščenje komunalne odpadne vode – Člen 4(1) in (3) – Sekundarni postopek čiščenja ali primerljivi postopek“

V zadevi C-320/15,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, vložene 26. junija 2015,

Evropska komisija, ki jo zastopata G. Zavvos in E. Manhaeve, agenta,

tožeča stranka,

proti

Helenski republiki, ki jo zastopa E. Skandalou, agentka,

tožena stranka,

ob intervenciji

Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, ki ga zastopata C. Brodie in J. Kraehling, agentki,

intervenientka,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi M. Berger, predsednica senata, A. Borg Barthet (poročevalec) in E. Levits, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 25. januarja 2017,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. marca 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: grščina.

Sodbo

- 1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Helenska republika s tem, da ni zagotovila ustrezne ravni čiščenja komunalne odpadne vode za aglomeracije Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Galatista, Desfina in Chanioti s populacijskim ekvivalentom (PE) med 2000 in 10.000 ter za aglomeracijo Polychrono s populacijskim ekvivalentom med 10.000 in 15.000, ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 4(1) in (3) Direktive Sveta z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 26), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 (UL 2008, L 311, str. 1) (v nadaljevanju: Direktiva 91/271).

Pravni okvir

- 2 V členu 1 Direktive 91/271 je določeno:

„Ta direktiva ureja zbiranje, čiščenje in odvajanje komunalne odpadne vode ter čiščenje in odvajanje odpadne vode iz določenih industrijskih sektorjev.

Cilj te direktive je varstvo okolja pred škodljivimi vplivi zgoraj navedenega odvajanja odpadne vode.“

- 3 Člen 2 te direktive določa:

„Za namene te direktive pomeni izraz:

1. ‚komunalna odpadna voda‘ odpadno vodo iz gospodinjstev ali mešanico odpadne vode iz gospodinjstev s tehnološko odpadno vodo in/ali s padavinsko vodo;

[...]

5. ‚kanalizacijski sistem‘ sistem kanalov, ki zbira in odvaja komunalno odpadno vodo;

6. ‚1 PE (populacijski ekvivalent)‘ organsko, biološko razgradljivo breme, ki ima petdnevno biokemijsko porabo kisika (BPK5) 60 g kisika na dan;

[...]

8. ‚sekundarno čiščenje‘ čiščenje komunalne odpadne vode po postopku, ki večinoma vključuje biološko čiščenje s sekundarnim posedanjem, ali drug postopek, v katerem se upoštevajo zahteve, določene v tabeli 1 Priloge I;

[...]“

- 4 Člen 4 navedene direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da bo komunalna odpadna voda, ki vstopa v kanalizacijske sisteme, pred izpustom obdelana v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku, kot sledi:

[...]

- najkasneje do 31. decembra 2005 za vse izpuste iz aglomeracij s PE med 10.000 in 15.000,
- najkasneje do 31. decembra 2005 za izpuste v sladke vode in v estuarije iz aglomeracij s PE med 2000 in 10.000.

[...]

3. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, opisanih v odstavkih 1 in 2, morajo izpolnjevati ustrezne zahteve iz Priloge I. B [...]

[...]“

5 Priloga I k Direktivi 91/271, naslovljena „Zahteve za komunalno odpadno vodo“, določa:

„[...]

B. Izpust iz komunalnih čistilnih naprav v sprejemne vode [...]

1. Komunalne čistilne naprave morajo biti načrtovane ali prilagojene tako, da je možno vzeti vzorec vtočne odpadne vode in iztočne prečiščene vode pred izpustom v sprejemne vode.
2. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, ki so podvrženi čiščenju v skladu s členoma 4 in 5, morajo izpolnjevati zahteve iz tabele 1.

[...]

D. Referenčne metode za spremljanje in vrednotenje rezultatov

1. Države članice zagotovijo, da se uporablja metoda spremljanja, ki zadošča vsaj ravni spodaj opisanim zahtevam.

Lahko se uporabljajo alternativni postopki tistim, navedenim v odstavkih 2, 3 in 4, če je možno dokazati, da so dobljeni rezultati enakovredni.

[...]

2. Pretočno ali časovno sorazmerni 24-urni vzorci se zbirajo vedno v isti, dobro opredeljeni točki na iztoku in po potrebi na vtoku čistilne naprave, da bi spremljali skladnost z zahtevami za izpustno odpadno vodo, določenimi v tej direktivi.

[...]

3. Najmanjše letno število vzorcev se določi glede na velikost čistilne naprave in se jih zbira v rednih časovnih presledkih skozi celo leto:

– PE od 2000 do 9999:

12 vzorcev v prvem letu.

štiri vzorce v naslednjih letih, če je možno pokazati, da je voda v prvem letu ustrezala določbam Direktive; če eden izmed štirih vzorcev ne ustreza, je potrebno v naslednjem letu vzeti 12 vzorcev.

– PE od 10.000 do 49.999:

12 vzorcev.

[...]“

6 V tabeli 1 iz Priloge I k Direktivi 91/271 so navedene zahteve za izpuste iz komunalnih čistilnih naprav, ki so med drugim predmet določb člena 4 te direktive.

Predhodni postopek

- 7 Komisija je z dopisom z dne 29. maja 2007 od grških organov zahtevala, naj ji v roku šestih mesecev posredujejo podatke o izpolnjevanju zlasti obveznosti čiščenja komunalne odpadne vode, kot so določene v členu 4 Direktive 91/271, za leto 2007. Čeprav ti organi te zahteve niso izpolnili v za to določenem roku, pa so zahtevane podatke kljub temu sporočili dve leti pozneje, po poslanem vprašalniku glede leta 2009.
- 8 Ker je Komisija na podlagi posredovanih podatkov štela, da 62 grških aglomeracij krši člen 4 Direktive 91/271, je grške organe z dopisom z dne 5. oktobra 2010 pozvala k predložitvi pojasnil.
- 9 Potem ko je preučila informacije, ki so jih grški organi predložili v odgovoru z dne 21. decembra 2010, je Komisija na Helensko republiko 17. junija 2011 naslovila uradni opomin, v katerem je navedla, da zadnjenavedena v zvezi z 62 aglomeracijami ni izpolnila obveznosti iz člena 4 Direktive 91/271, in jo zato pozvala k predložitvi pripomb.
- 10 Helenska republika je na uradni opomin odgovorila 11. avgusta 2011 in predložila informacije o navedenih aglomeracijah.
- 11 Komisija je 1. junija 2012 na Helensko republiko naslovila obrazloženo mnenje, v katerem je navedla, da zadnjenavedena še vedno krši določbe Direktive 91/271. To državo članico je pozvala, naj v roku dveh mesecev od prejetja tega obrazloženega mnenja predloži pripombe.
- 12 Helenska republika je z dopisoma z dne 20. julija 2012 in 20. marca 2013 odgovorila na navedeno obrazloženo mnenje, pri čemer je trdila, da po zaključku različnih projektov, financiranih iz operativnega programa „Okolje in trajnostni razvoj“, štiri aglomeracije izpolnjujejo zahteve Direktive 91/271, osem drugih aglomeracij pa ima operativne čistilne naprave za odpadne vode s podatki o iztoku, ki so v skladu z zahtevami te direktive.
- 13 Komisija je 21. februarja 2014 Helenski republiki poslala dodatno obrazloženo mnenje, ker naj osem aglomeracij, in sicer Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Desfina, Galatista, Polychrono in Chanioti, še vedno ne bi izpolnjevalo zahtev Direktive 91/271.
- 14 Helenska republika je v odgovoru na dodatno obrazloženo mnenje z dne 22. aprila 2014 priznala, da bodo štiri od zadevnih osmih aglomeracij navedene zahteve popolnoma izpolnjevale šele ob zaključku sofinanciranih projektov. Glede ostalih štirih aglomeracij je navedla, da te, čeprav imajo čistilne naprave, ki se upravljajo v skladu z določbami Direktive 91/271, niso poslale zadostnega števila vzorcev v skladu z navedeno direktivo.
- 15 Ker Komisija z odgovori, ki jih je podala Helenska republika, ni bila zadovoljna, je vložila to tožbo.

Tožba

- 16 Komisija s tožbo Helenski republiki očita, da ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) in (3) Direktive 91/271, ker ta država članica ni zagotovila sekundarnega postopka čiščenja ali primerljivega postopka čiščenja komunalne odpadne vode za eno aglomeracijo s PE od 10.000 do 15.000 in sedem aglomeracij s PE od 2000 do 10.000.
- 17 V zvezi s tem je treba spomniti, da se neizpolnitev obveznosti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča presoja glede na položaj države članice ob izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, in da Sodišče ne sme upoštevati pozneje nastalih sprememb (sodba z dne 10. aprila 2014, Komisija/Italija, C-85/13, neobjavljena, EU:C:2014:251, točka 31 in navedena sodna praksa).

- 18 Iz tega sledi, da je bil v obravnavanem primeru z dodatnim obrazloženim mnenjem, ki je bilo Helenski republiki poslano 21. februarja 2014 in ga je ta prejela isti dan, tej državi članici za izpolnitev obveznosti iz Direktive 91/271 določen rok dveh mesecev, zato je treba obstoj zatrjevane neizpolnitve obveznosti presojati na datum 21. april 2014.
- 19 Zato je treba za preučitev utemeljenosti te tožbe ugotoviti, ali je mogoče na navedeni datum šteti za dokazano, da Helenska republika, kot navaja Komisija, glede aglomeracij Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia in Galatista ni izpolnjevala zahtev, ki izhajajo iz člena 4(1) navedene direktive, glede aglomeracij Polychrono, Chanioti in Desfina pa ne zahtev, ki izhajajo iz člena 4(3) te direktive.
- 20 Helenska republika v svojih pisanjih navaja, da ne izpodbija, da na datum, določen v dodatnem obrazloženem mnenju, odvajanje komunalne odpadne vode v aglomeracijah Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia in Galatista ni bilo v skladu z zahtevami iz člena 4(1) te direktive.
- 21 Vendar v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča to ugotovi, ali očitana kršitev obveznosti obstaja ali ne, tudi če zadevna država članica kršitve ne izpodbija (sodba z dne 10. marca 2016, Komisija/Španija, C-38/15, neobjavljena, EU:C:2016:156, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 22 V zvezi s tem je treba spomniti, da člen 4(1), druga in tretja alineja, Direktive 91/271 državam članicam nalaga obveznost natančnega rezultata, oblikovano jasno in nedvoumno, v skladu s katero mora biti komunalna odpadna voda, ki vstopa v kanalizacijske sisteme, pred izpustom obdelana v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku, bodisi za vse izpuste iz aglomeracij s PE med 10.000 in 15.000 bodisi za izpuste v sladke vode in v estuarije iz aglomeracij s PE med 2000 in 10.000.
- 23 Poleg tega morajo v skladu s členom 4(3) navedene direktive ta sekundarni postopek čiščenja ali primerljivi postopek zagotavljati čistilne naprave, katerih izpusti izpolnjujejo zahteve iz Priloge I. B k tej direktivi.
- 24 Vendar je v obravnavanem primeru, kot je priznala Helenska republika v svojih pisanjih, iz informacij, predloženih Sodišču, razvidno, da v aglomeracijah, navedenih v točki 20 te sodbe, na datum, določen v dodatnem obrazloženem mnenju, dela, potrebna za izgradnjo ali izboljšanje komunalnih čistilnih naprav, še niso bila dokončana, in da zato izpusti komunalnih odpadnih voda iz teh aglomeracij niso bili obdelani v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku, ki ga zahteva člen 4(1) Direktive 91/271.
- 25 Iz tega izhaja, da na datum, določen v dodatnem obrazloženem mnenju, izpusti komunalnih odpadnih voda iz aglomeracij Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia in Galatista, kot je priznala Helenska republika, niso bili v skladu z določbami člena 4(1) navedene direktive.
- 26 Kar zadeva aglomeracije Polychrono, Chanioti in Desfina, je iz vlog, ki sta jih predložili stranki, razvidno, da je Helenska republika Komisiji v nerednih časovnih presledkih in v različnem številu posredovala več vzorcev za leta od 2011 do 2014.
- 27 Komisija glede rezultatov teh vzorcev navaja, da so bile, kar zadeva aglomeracijo Polychrono, od 84 vzorcev, posredovanih za leti 2012 in 2013, pri 7 vzorcih prekoračene dovoljene vrednosti, da vzorci, zbrani za aglomeracijo Chanioti med leti 2012 in 2014, zaradi nerednosti zbiranja niso imeli dokazne vrednosti, in da so bile od 14 vzorcev, zbranih v nerednih časovnih presledkih med leti 2011 in 2013 za aglomeracijo Desfina, pri 2 od njih prekoračene predpisane vrednosti.
- 28 Čeprav je Komisija na obravnavi na vprašanje Sodišča v zvezi s tem izrecno navedla, da se odslej odpoveduje zahtevi, da se mora zbiranje dvanajstih vzorcev, torej en vzorec na mesec, izvajati v obdobju enega celega leta, da bi se lahko ugotovila skladnost zadevnih naprav z zahtevami iz člena 4(3) Direktive 91/271 v povezavi s Prilogo I. B k tej direktivi, pa je med obravnavo kljub temu

navedla, da vzorci, ki jih je predložila Helenska republika, niso reprezentativni po kakovosti, ker ni bilo odvzemov, ki bi omogočali primerjalno preučitev, in ker se ni upoštevala upoštevnost časa, v katerem bi vzorci morali biti odvzeti.

- 29 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Komisija glede aglomeracij Polychrono, Chanioti in Desfina tako v predhodni fazi kot v tožbi Helenski republiki očitala, da zaradi števila predloženih vzorcev ni izpolnila obveznosti iz člena 4(3) Direktive 91/271.
- 30 Vendar na eni strani zahteva glede upoštevnosti časa, v katerem je treba odvzeti predložene vzorce, ne izhaja iz določb Priloge I. B k tej direktivi in zato ne spada med obveznosti držav članic na podlagi člena 4 navedene direktive.
- 31 Na drugi strani pa je treba vsekakor opozoriti, da je v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti namen predhodnega postopka državi članici omogočiti, da izpolni obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije, in ji dopustiti, da se učinkovito brani pred očitki Komisije. Predmet tožbe, vložene na podlagi člena 258 PDEU, je zato omejen s predhodnim postopkom iz te določbe. Pravilnost tega postopka pomeni bistveno jamstvo, ki ga želi zagotavljati Pogodba DEU, ne le za varstvo pravic zadevne države članice, temveč tudi za to, da se zagotovi, da bo v morebitnem sodnem postopku predmet spora jasno opredeljen (glej sodbo z dne 11. septembra 2014, Komisija/Nemčija, C-525/12, EU:C:2014:2202, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 32 Komisija pa je Helenski republiki v tožbi, enako kot v predhodni fazi, zgolj očitala, da je predložila vzorce, ki zaradi nezadostnega števila niso bili reprezentativni, vendar ni izpodbijala kakovosti vzorcev, ki so ji bili posredovani.
- 33 Iz tega sledi, da očitki glede neobstoja odvzemov, ki bi omogočali primerjalno preučitev, in glede neupoštevanja upoštevnosti časa, v katerem bi vzorci morali biti odvzeti, presegajo okvir tega postopka zaradi neizpolnitve obveznosti in jih je zato treba zavreči kot nedopustne.
- 34 V teh okoliščinah, ker je iz preučitve podatkov, ki jih je Helenska republika predložila v odgovoru na tožbo, razvidno, da je ta Komisiji predložila več vzorcev, ki kažejo na učinkovitost sekundarnega čiščenja komunalne odpadne vode od začetka obratovanja kanalizacijskih sistemov navedenih aglomeracij, in da je Komisija navedla, da se odslej odpoveduje zahtevi, da se mora zbiranje dvanajstih vzorcev, torej en vzorec na mesec, izvajati v obdobju enega celega leta, je treba šteti za dokazano, da so izpusti iz čistilnih naprav v aglomeracijah Polychrono, Chanioti in Desfina na datum, določen v dodatnem obrazloženem mnenju, izpolnjevali zahteve iz člena 4(3) Direktive 91/271, tako da glede teh aglomeracij očitana neizpolnitev ni dokazana.
- 35 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba ugotoviti, da Helenska republika s tem, da ni zagotovila sekundarnega postopka čiščenja ali primerljivega postopka čiščenja komunalne odpadne vode iz aglomeracij Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia in Galatista s PE od 2000 in 10.000, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive 91/271.

Stroški

- 36 V skladu s členom 138(3) Poslovnika Sodišča lahko to odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške, kadar vsaka stranka uspe samo deloma. Ker je bilo v obravnavanem primeru tožbi Komisije ugodeno le deloma, nosi vsaka stranka svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

- 1. Helenska republika s tem, da ni zagotovila sekundarnega postopka čiščenja ali primerljivega postopka čiščenja komunalne odpadne vode iz aglomeracij Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia in Galatista s populacijskim ekvivalentom od 2000 in 10.000, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive Sveta z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008.**
- 2. V preostalem se tožba zavrne.**
- 3. Evropska komisija in Helenska republika nosita svoje stroške.**

Podpisi